

Elfizetési árak:

Égész évre 10.—
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50 —
Egy óra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden nap, vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kiadóhivatal:

Főpácz, a város-
házal szomban.

Hirdetések:

Egy hasábos pett
soronkint 5 krjával
számítatnak.

A miniszterelnök beszéde.

Debreczen, május 3.

Széll Kálmán joggal hivatkozott arra, hogy kormányzatának rövid ideje alatt semmit sem vehet szemére a legridegebb bíráló sem, csak azt, hogy elvállalt kötelezettségeit hiven, becsületesen teljesítette. Büne tehát csak egy volt: az erény.

Ha ennek daczára már is megkísérlik őt „nem a bekegyében született“ honatyák élesen és személyesen támadni s ha már most is szuperlatívusokban beszélnek kormányzati tevékenységéről, akkor mi volna csakhamar a parlament békéjéből?

Akkor micsoda hangnemben ítélnék róla majd akkor, ha támadásuknak lesz valamely kézzelfogható oka és jogosultnak látszó alapja?

De hogy a parlamenti béke nem agyaglábú kolosszus, ellenkezőleg, egészséges és szilárd alapon nyugszik, — ennek legjobb bizonyítéka az az egyhangú viszszaütés, a melyben a miniszterelnök ellen intézett igazságtalan támadás részesült.

A miniszterelnök a kuriai bíráskodásról szóló javaslatnak ugynevezett szószék-paragrafusát fényesen megvédte. Beszéde után e szakasz sorsa nem kétes többé. El van döntve a magyar

közvélemény szívében és érzelmeiben.

Széll Kálmán, mint mondá, kiemelte e szakaszt a szofizmak mesterséges levegőjéből. Ő e javaslatot úgy fogadta el, a mint van, a maga egészében. Politikai tranzakció eredménye e javaslat. — Politikai tranzakció eredménye, a melyben meg kell nyugodni mindenkinek.

A képviselőház, mert a választások igazolási eljárásához bizonyos gyanu tapadt, kiadta a kezéből a választások felett való bíráskodásnak jogát, feláldozta szuverénitásának egy részét. Elvi szempontból ezt senki sem helyeselte, de azon ideális cél érdekében, hogy a közélet megtisztításáért, lemondott róla mégis.

A javaslat, tranzakció eredménye lévén, csak a maga összefüggésében, teljes egészében bírálható el. Lehet valakinek, lehet pártoknak kifogása a javaslat egyik vagy másik rendelkezése ellen, de a javaslat egyenlő mértékkel mér mindenkinek, a ki a választások eredményeit jogosulatlanul befolyásolja. S éppen, mert egyenlő mértékkel mér, mert bünteti a köztisztviselőt, a választási elnököt, nem engedheti törvényes korlátozás nélkül a vallás ügye és címe alatt jelentkező választási visszaélést sem.

Szerencsésen bizonyította a

miniszterelnök, hogy a javaslatnak nem célja bevinni a politikát a vallás szentélyébe; de viszont: nem engedi bevinni a vallást, a vallás földöntuli erejével való visszaélést a politika földi világába.

Társadalmi kérdésekben az államnak szüksége van az egyház támogatására. Igénybe is veszi, számít is rá s maga a kormány szívében hordja az állam és egyház között való jó viszonynak meleg ápolását. De a vallás örve alatt jelentkező illetéktelen és káros befolyásoktól meg kellett védeni a választások tisztaságát, nemcsak azon ideális célok érdekében, a melyeket a kormány maga elé tűzött, de az egyháznak, a vallásnak jól felfogott érdekében is.

A helyzethez.

Egy régi publiczisza, ki már a Deák-pártnak előkelő tagja volt, írja a „Pester Correspondenz“-nek a következő cikkkelyt:

A politikai, sőt még a társadalmi életnek is minden vonatkozásában mutatkoznak már a jótékony következményei annak a fordulatnak, melyet Széll Kálmán létesített. A vezető miniszter kitűnő államférfiúi személyisége, a felette megnyerő benyomás, melyet még politikai ellenfeleire is gyakorol, szinte csodát művelt mindennek előtt a parlamentben. Már az sem alárendelt dolog, hogy a fuzió a nemzeti párt és a kormánypárt közt folyton mindjobban beválik, hogy az elemek külső egyesülését a lelkek összekapcsolódása egészíti ki, hogy az ellentétek minden maradványa s minden kedvtelen-

TARCZA.

Gyémánt a porban.

Irta: Szini Péter.

Mélyen elpirult, midőn a munkavezető megcsipkedte hajnalpirral esetetelt szende arcát.

— Menjen! mondá tiltakozó hangon. Nem vagyok én olyan, mint a többi. Nincs kedvem a tréfához!

A többi leányok, kik ott sűrögtek körötte, gyorsan hajtogatva össze a sajátból kikerült lapokat, gunyosan nevetétek. Jó kedve volt mindeniknek. Ertették a tréfát s vissza adták a csipkedést a jókedvű munkavezetőnek.

— Milyen szent ez a Judit! mondta egyik éles kacajjal. Bizony, ha így tesz, nem igen toldják meg a napi bérért!

— Nem ám! . . . A munkavezető ur igen derék ember! . . . Nekem vasárnap is ötven krajczárral toldotta meg a napszámomat!

— Kár is annak idejární, ki oly szemérmes! Miért nem rejtőzik el az emberek elől, hogy ne lássák a szép arcát?

— Ugy a! . . . Azt hinné az ember, valami uri kisasszony!

— Lehet bizony ő az is! Ki tudja a származását?

Igy beszéltek a leányok szapora nyelvveléssel. A szegény Judit piruló arczsal, hevesen dobogó szívvel hajtogatta egybe a papirokat, melyeken a festék még meg sem száradt. Tüszurásként érte kebelét minden szó, melyet a leányoktól hallott.

Hát vajjon nincs-e igazságuk? . . . Ki ő, — hogy ki akarja magát vonni a szokás alul? . . . Anyja szegény mosónő, ki szűk pinzelakásban rongálja szeméit napszámosok ruhája földásával. Apját nem ismerte. Régen meghalhatott már. Ő legalább nem emlékszik, hogy látta volna valaha. Édesanyja meg sohasem tett róla említést. Özvegyasszonynak tartotta pedig magát.

— Meg kell tudnom végre, hogy ki vagytok! . . . Van e jogom ahhoz, hogy bátran szemébe nézzek bárki fiának, ki becsületemet sérti? . . . Miért titkolózik édes anyám? Másnak is hal meg szülője, de mégsem tartják becsületnek! . . . Hát ezek a leányok többet tudnak nálamnál?

A nap hunyó sugára piros fényt szórt a magas épület szépen meszelt falára. A nyomdászemélyzet is bevégezte munkáját s a napszámos leányok jókedv-

vel, gondtalanul, vidám beszélgetések közt hagyták el a helyiséget. Judit nem ment velük. Sértette lelkét a vidám hang, sajgott szíve az alattomos támadástól, a gunytól, melyben részesítették.

Megállt, hogy csendesítse szíve forró dobbanását. Lelke elmerült a fájdalom árjában s leveretve állt egy helyben. Ugy fájt neki ez a szomorú való. Minden amit látott, keserűséggel tölté szívet. Ugy érezte, hogy veszély fenyegeti, a melytől menekülnie kell.

Ólyv kergeti a galambot s véres karmai megragadni készülnek. Futni kell innen!

— Magácska még mindig itt van? — hangzik háta megett a félelmetes kérdés. Futni akar, de a kegyetlen ólyv utóléri. Hátrafordul s lihegve reszket a munkavezető karjaiban.

— Mondja: ugy-e várt reám? . . . Hát miért is lenne oly vad? . . . Maga igen szép leány s komoly érzelmeket költött a szívemben. Nem hiszi? Esküszöm minden szentekre.

— Bocsásson! Mennem kell. Szegény anyám nyugtalankodni fog miattam.

— Egy csókot csak!
Judit rózsa arca elhalványult. Utálta azt az erőszakos embert. Igyekezett menekülni, de a munkavezető karjai erősen kapcsolódtak derekához.

ség elpárolog, — oly siker, melyet a miniszterelnöknek kell köszönni; — de minden esetre még jelentősebb, hogy az ellenzéknek még radikálisabb szárnyu a parlamenti harez jobb formáihoz szokott, az elvekhez törhetlenül ragaszkodik bár, de azok képviselőjét nyugalommal és szenvedély nélkül kíséri meg. Főleg ebben érvényesül a befolyása annak a személyes varázsnak, mely az új kabinet-főtől kiindul.

Hogy ennek dacára még elég sok tárgyi nehézséget kell leküzdeni, azt magától lehet érteni. A leglényegesebb nehézségek egyike még mindig az Ausztriával való gazdasági kiegyezés kérdéseiben van. A napokban osztrák miniszterek fognak ide érkezni, hogy mint sok felől állítják, ismét a kiegyezés felet tárgyaljanak. Mi azonban nem hisszük, hogy a magyar miniszterelnöknek módjában lesz ily tanácskozásba belebozsátkozni. A mire nézve a két kormány a vám és kereskedelmi szövetség és a bankkérdés tárgyában meg kellett egyeznie, arra nézve már megtörtént a megegyezés, az törvényjavaslatok alakjában már a két parlament előtt is fekszik s azon többé mit sem lehet változtatni. Mindamellert lehetséges, hogy az osztrák minisztereknek van még valami mondani valójuk a magyar miniszterek számára. A parlamenten kívüli tárgyalásokat a kiegyezés felett egyszer végre mégis teljesen befejezetteknek kell tekinteni s nem lehet őket minduntalan újfent felvenni, ha az osztrák kormány valamely okból annak szükségét érzi, hogy velük foglalkozzék.

— **A horvát miniszter kitüntetése.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy ő Felsőke szent-kapolnai Cseh Ervin belső titkos tanácsosnak és magyar kir. horvát-szlavon-dalmát miniszternek a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

Országgyűlés.

Budapest, május 2.

Ma is a kancelliparagrafust ostromolták — csak hogy csöndesebben, mint tegnap.

Az első csatasorban megint a néppárt harezol — most már gyöngé tartalékos csapatokkal. Plósz igazságügy-miniszter egy — az igazságügyi palota építéséről szóló — törvényt módosító javaslatot

nyújtott be. Meszlényi Pál beszélt. Ráműtött a függetlenségi párt tegnapi „vezérszónokára“, Olay Lajosra, ki ma nem jött a Házba.

— Nem vezérszónok — kiáltott közbe Thaly — hisz megmondta, hogy a maga nevében beszél!

— Köszönöm Szigetvár képviselőjének ezt a dezavualását! — felelt Meszlényi Pál.

Utána Juriss Mihály, a néppárt tótos beszédű öreg kis plébánosa szónokolt a kancelliparagrafus ellen. Sok derűtséget keltett a haragos kis emberke, a ki a többi közt ezt mondta:

— A pap, aki akkor hallgat, mikor beszélnie kell, olyan mint a néma kutya.

Azután előszedte reverendája zsebéből a nagyváradi „Szabadság“ vasárnapi számát s annak vezérezikéből azt olvasta ki, hogy ime, a szegény papokat minden politikai joguktól meg akarja fosztani — Tisza Kálmán . . .

Beszédét különben azzal zárta, hogy az igazságügy-miniszternek ezzel a latin jó tanáccsal szolgált:

— Quid quid agis, prudenter agas, et repice finem!

Polónyi Géza a paktum buzgó öröknek mutatkozott ma be Konstatálta, hogy a paktum szerint az egész javaslatot el kell fogadni; még azzal is vétett Rakovszky a paktum ellen, hogy a 3. §-nak a 170. §-al való együtt tárgyalását javasolta. Polónyi kijejtette, hogy ő a kancelliparagrafust nagyon szükségesnek tartja, csak a szövegezése nem egész szerencsés.

— Mert — ugymond — ha most valaki egy választónak azt mondja: te, ha nem szavazol rám, akkor elvisz az ördög — ez büntetendő cselekmény. Mert úgy lehet módosítani, hogy ez „tulvilági büntetéssel való fenyegetés.“

Polónyi kifejtette, hogy ő nem ellenzne olyan indítványt, hogy a kancelliparagrafust helyesebb szövegezés végett utasítsák vissza az igazságügyi bizottsághoz. De ő maga az indítványt nem akarja benyújtani, hanem a béketárgyalásban elfoglalt álláspontja folytán a szakaszhoz így is hozzájárul.

Most a jobboldalról Komlóssy Ferenc kanonok — papi állásánál fogva — röviden a szakasz ellen szólt.

Következett Visontai Soma, ki (dacára annak, hogy „kereszt“ neve: Soma) a kancelliparagrafus ellen szólt.

Meg is örült neki a néppárt; Zmeskál nyájasan kínálta Visontait ezukorkával, de még tultett Zmeskálon Rakovszky, ki mikor Visontai szónokolt, egyszerre csak egy hatalmas pohár sherryt hozatott be neki. De Visontai nem itta meg a néppárti varázsitalt, hanem hadakozott a szakasz ellen.

A vitának kimagasodó, kiváló fejzete következett ezután: Szél Kálmán miniszterelnök beszéde. A miniszterelnök hatalmas erejű debatternek mutatkozott ma be, a mint sorra vette a néppárt panaszeit és világosan kimutatta azok tulzott, szofisztikus voltát. Ráműtött, hogy nem az egyházat akarja e javaslat a politikától eltiltani, hanem a templomban, a templom eszközeivel való izgatást akarja megszüntetni; rámutatott, hogy a közgazgatási tisztviselőkkel szemben mennyivel szigorubbant intőzkedik a javaslat, mint a papok ellen. Fokról-fokra nőtt a tetszés, éljenzés és taps hangzott fel minduntalan e fényes érvelés nyomán.

Es különösen pompás része volt e beszédnek a Rakovszkynak szóló válasz. Sújtó és metsző volt minden finomsága mellett a miniszterelnök, mikor utalt rá, hogy Rakovszky, a ki a béketárgyalásban maga is részt vett, most azért vádolta szemfényvesztéssel, mert a mit a miniszterelnök akkor elvállalt, azt most becsületesen be akarja váltani.

Ez a nagyhatású beszéd eldöntötte a vita sorsát; hosszu éljen és taps hangzott a beszéd után, és gróf Széchenyi Manó miniszter, ki a Házban most hallotta először a miniszterelnököt, az első volt a ki lelkesen gratulált neki.

Öt perc szünet következett, és hogy a szünet után is üres maradhasson a terem, arról gondoskodott a következő szónok, Major Ferencz, üres, unalmas elmélkedéseivel.

Közvilágításunk.

Debreczen, május 3.

(Folytatás.)

Ezen 12 kros alapár azon nagy engedmények dacára is, a melyek a legeslegujabb és nagy hozsánnával fogadott, a közönség félrevezetésére az ajánlatba beirattak, mintegy 11.6 krajczárnak felel meg.

En azonban úgy vélem, hogy a gőzmalom vissza és a vasuti fűtőháznak és

— Menjen! . . . Nincs szükségem szerelmére! . . . Bocsásson, mert . . .

— Hehehe! . . . Vadgerliczém, ne légy oly szemérmes! . . . Hát vétek az, ha egy csókot követelek tőled?

Szorosabban vonta magához a szabadulni igyekező leányt. Forró lehelete égette már nyakát s melle fáradtan emelkedett. De nem hagyta magát. Meg kellett menekülnie a kárhozat örvényéből.

Hevesen arculütötte a tolakodót, ki fájdalmas sziszegést hallatva bocsátá el.

Futott mint az üldözött őzike. Halvány arcán pir ömlött el s lihegve rontott be a szűk pinczelakásba.

Nem tudott szólani. A félelem elfojtotta hangját. Nézett anyjára merev, vádoló tekintettel, mintha mondaná: Becstelennek tart a világ; könnyen megvásárolható az erénytelen és ennek te vagy az oka. Miért nem deritesz fényt születésem homályába?

— Judit! . . . No nézd! . . . Mi lelt? — ugrott hozzá anyja.

A leány nem volt képes felelni. Hamvas pilláin égő könyvek jelentek meg s peregték le arcára. Fájt a szive belől, égette a szegény.

— Beszélj hát! . . . Istenem, ilyen is látni! Mi bántott?

— Az ember! — felelt Judit lágy hangon.

— Ember? Ki volt az? . . . Hogy elrémítesz!

— Többé nem megyek a nyomdába!

— Nem? Miért?

— Gonosz ember az, nem méltányolja a munkát, melyet néhány krajczárért végezzük. Azt akarja, hogy rab-szolgák legyünk s meghajoljunk akarata előtt. En erre nem vagyok képes.

— Nem értelek!

— Kétségbevonják származásom tisztaságát! Gunyolnak, hogy pirulni tudok az erénytelen megjegyzésektől!

— Ne ügyelj arra, Judit! . . . Mindig úgy volt, mióta fennáll a világ!

— Sohasem kérdeztem tőled, anyám, de most tudni óhajtom: ki volt az én apám?! Te szóval sem hozod fel előttem, mintha titkolnod kellene. Elég volt a bizonytalanságból. Lelkem sajog, szivem zakatol a keserűségtől. Felvilágosításod gyógyír lesz nekem.

— Hagyd el! . . . Ha eddig nem tudtad, miért óhajtanád tudni? . . . Most már megélhetsz úgy is!

— Anyám vagy és így beszélsz? Hát pirulnom kell miatta? . . . Gyilkos

volt talán, mástól lopottból élt? Mindegy! Tudni akarok mindent! . . . Ha nem beszélsz, itt hagylak és híremet sem hallok többé.

— Majd holnap leányom! . . . Most pihend ki magad! . . . Látom, hogy a nehéz munka megfosztott erőtől. Feküdjél le szépen! . . . Holnap elmondok mindent. Megtudod: ki volt az apád.

— Nem, nem vagyok fáradt! . . . A szegény, a titok sulya nyomja lelkemet! Szabadíts meg tőle és én nyugodt leszek!

— Jól van. Legyen, ha úgy akarsz, de azután ne vádolj, hogy sebet ütök a sziveden. Nyugodt voltál eddig. Özvegynek tekintettél engem. Tudd meg hát, hogy nem vagyok özvegy.

— Nem? csodálkozott el Judit. — Hát él apám?

— Fájdalom, leányom, ő él! . . . Az illavai fegyházban husz évre ítelték el! . . .

Judit fejéhez kapott. Élvdus ajaka remegett a kegyetlen felfedezéstől. Elébe jött a rémitő kép. Láta apját a sötét börtön mélyén, rabláncokkal terhelten.

— Beszélj, beszélj! — sikoltotta. — Miért került oda?

— Ártatlan volt. En voltam a bűnös. En miattam vesztette el szabadságát.

az összes váltóknak megnyerése czéljából 12 kros alapár mellett 11 krral lehet a számítási középár felveendő.

Ezen középár mellett, a mint a részletes számításban feltüntettem, minden köbméter magánfogyasztású légszesz mellett legalább is 4.8 kr. megmarad.

Ezen 12 kros alapár és 11 kros középár feltételével az utcai közvilágításnak teljesen díjtalanul eszközölésével, az 1897-ik évi magánfogyasztás feltételezése mellett 14.000 frt tisztán a városban marad és azon 7442 frtot is hozzáadva a melyet az 1898-ik év elején munkálkodott kisbizottság a boldog emlékü ajánlatokat összehasonlító számítása szerint, a közvilágításért 1902 ik esztendőre a város közpénztára kiadásául felszámított már 21.000 frttal fognak kevesebbet e városból és az országból szükségtelenül kiemelni.

Az 1811-ik évben pedig a Harsányi bizottságának szerintem okos tanácsára hallgatva és a holdat, mint világítási faktort még nem esapva el, az előállítás költségeinek csak csekély csökkenésével a „Felvilágosító“ szerint akkor gyártandó egy millió köbméter gáznak nélkülözhető részét eladva, a társulat részére a 3% felszámított 23,834 frt 91 kron felül legalább 9000 forintot, együtt 30—35 ezer forint marad másnemű szükségletekre.

Ez utóbbi kombinációt, nem mintha valami nyomatékkal bírna, mert hiszen a magánfogyasztás növekedését semmivel sem támogatja, csak annak beigazolására déztem, hogy még ezen nagyon kedvezőtlen esetben sincsen szükség a pénznek innen való kiepediálására.

A dolog azonban nem így áll.

Nálunk gázfogyasztás még nincs.

A mi van a kezdete a kezdetnek.

Debreczen népe nagyon számító derék nép, nagyon megnézi a garast.

Az eddigi gázárak mellett 16 Hefner lámpa világosság pillangó lángzókkal 160 liter fogyasztás és 18 kros gáz mellett óránként 2.88/100 kr., míg a közönséges kis petroleum lámpa 1.08/100 kr. a nagy lámpa pedig 78/100 ad krba jött literenként 15 kros petroleum ár mellett.

Ilyen arány mellett a gázfogyasztás nem fejlődhetett.

Az Auer-lámpa előtt a gázvilágítás nem csak nálunk, de másfelé is inkább fényüzési világítás volt. Kényelmes kezelése okozta elterjedését.

Ha azon zsarolás daczára, a melyet a most általánosán protegált társaság a

városon és a gázfogyasztására utalt lakosokon elkövetett, olyan szép volt a fejlődés, milyen fog lenni akkor, ha a gáz e maga rendes tisztességes árán adatik.

A „Felvilágosító“ e tekintetben is, hogy a világítási terület kiterjesztésének befejezése után 1,020,800 m³ fog a gázfogyasztás elérni, alapos tévedésben van s nincs felvilágosulva e tekintetben városáról.

Nézzük csak, hogy is állunk e kérdéssel:

Tanulni Vámos-Péresre nem lehet, ismét Németországban kell széjjel nézni.

Németországnak ez időszerint 96 városában, a melyekben még a nagy gáz-társaságok székelnek a gázfogyasztás volt:

1871 ben 62,664,121 m³

1883 ban 93,260,848 m³

1895 ben 152,171,974 m³

a növekedés 1871—1883 közt 30

és 1883—1895 közt 59 millió volt, vagy pedig viszony számokban fejezve ki:

1871—1883-ig 48.8%

1883—1896-ig 63.2%

1871—1896 közt 142%

Nézzük csak a 18 kros Debreczent:

A gázfogyasztás volt:

1871-ben 319,000 m³

1883-ban 415,770 m³

1895 ben 752,630 m³

vagyis, 1871—1883-ig növekedés:

96,770 m³ = 30%

1883—1896 ig 336,860 m³ = 80%
1871—1896 ig az itteni emelkedés is 136%-ot tett.

De még van más adatom is.

Colmár német város lakosai magának találták a 12 kros légszesz árt. A város a gáz árát 1.2 krral le is szállította és a fogyasztás várt növekedéséhez képest a gyárat is bővítette.

A tiszta jövedelem meg is csappant, de csak egy esztendőre.

Az 1893/94-ik évben leestett 75.000 márkára, de már 1894/95 ben elérte az előbbi tiszta jövedelmet a 115.000 márkát és 1895/96-ban megnövekedett 142,000 márkára.

A légszesz bevétel:

1892/93 ban 144.000 márkáról

1895/96-ban 177.000 márkára

Apád jó módú ácsmester volt. Ott laktunk a Ferencvárosban kényelmes lakásban. Apád keresett munkás volt s hetenként sok pénzt hozott nekem haza. — Es én még sem voltam hűséges hozzá. A gonosz indulat elfacsarta szívemet s engedtem a csábításnak. Szegény apád nem is tudta, hogy míg ő serényen végzi dolgát, az én bünbeesett szívem idegen karok közt szegi meg az esküszentségét. Ifju voltam, gyermektelen, tele életkedvvel. Gondtalan közönynyel merültem el a kék mámorában, nem gyanítván, — hogy kínos lesz az ébredés.

— Borzasztó! — sikoltott fel Judit. — Folytasd, folytasd. . . . Jobban már ugysem gyilkolhatod szívemet!

— Mindenki sajnált engem akkor, midőn jegyese lettem apádnak. Tudták, hogy nem szeretem. A szülei erőszak kényszerített hozzá. Untam ölelését, utáltam a csókját. Lelkem epedett, sovárgott az elérhetlen után. Beláttam, hogy sohasem lehetek boldog s rajongva rohantam veszedelembé.

Most már, midőn az örömek édesége elmúlt, midőn zivatar dult éltem kietlen mezejében, keserű könyhullatással nézem a mult száraz virágait, szánombanom tettemet. Gyenge voltam, elismerem. Meg kellett volna nyugodnom a

változhatatlanban. Apád józanéletű, szelid férfi volt. Megérdemelte volna tőlem, hogy háza szentségét becsületben tartsam.

Mikor megtudta a borzasztó valót, kivetkezett természetéből. Korhelységnek adta magát, kerülte a munkát s fenyegetőleg nyilatkozott többször. En odahagytam, pedig egy vigasz-szavammal visszatéríthettem volna a becsületes utra. De a kísértő furdalt, a gyűlölet égetett. Elszöktem a csábítóval, ki gondtalan életet biztosított számomra.

Elrejtőztünk az emberek elől. Azt hittük: örökre eltűntünk apád elől. De azt nem hagyta nyugodni szive lobogó lángja. Addig kutatott, hogy végre ránk talált. Oh Istenem, Istenem! . . . Atkozott percz, atkozott pillanat! . . . Meg ölte csábítómát s nekem megbocsátott.

— Tudom, mondá, hogy te hű lettél volna hozzám, ha a kigyó el nem szédít hízlgő beszédével. Ne félj! Jere vissza hozzám s én feledni fogom, hogy volt oly pillanat, melyben elfeledkeztél a hitvesi hűségéről.

(Vége köv.)

a brutto bevétel 235.000 márkáról ugyan ezen négy év alatt 290.000 márkára emelkedett fel.

A gázfogyasztó közönségre a légszeszmű directora mind a mellett panaszkodik, hogy a fejenkénti 49 m³ gázfogyasztás nagyon lassan növekedik.

Miután ilyen valami a gáz ára le szállításával itt is határozottan beáll, mert a mi ott „mult“ az itt a „jövő“, az ittenivel együtt a fejlődésről biztosít, a társulattal való szerződést azon körülmény is nehezíti, hogy a fogyasztás fejlődésének a mérve előre nem lévén meghatározható, nem lehet biztosan tudni, hogy a város már az első tíz év vége felé évenként egy egész millió tőkének veszítene el a kamatját, vagy talán az a tőke a másfél milliót is megközelíti. E körül leend az összeg:

A légszeszt azon kiváló tulajdonsága, hogy mihelyt a közből kiválik azonnal lakat alá jut és elhordani nem sikerül, mintegy hivatottá tette arra, hogy ezen iparágat, ha t. i. azzá akarjuk sülyesztetni, a városok különösen közbe vegyék.

(Folyt. köv.)

A Bethlen-ünnepély és az 1849-iki országgyűlés emléktáblája.

— A főiskolai ifjuság gyűlése. —

Mint már előre jeleztük, tegnap d. u. 6 órakor a főiskolai ifjuság gyűlést tartott, hogy a nagy enyedi *Bethlen Gábor* szobor javára rendezendő matinéjének módozatait végkép megállapítsa, ugy szintén határozatot hozzon az oratoriumi országgyűlésnek félszázados fordulója alkalmából elhelyezendő emléktábla ügyében.

A gyűlésen maga Csiky Lajos a főiskola rektor professora elnökölt és megjelzett, szép szavakban jelezte, hogy a tanárikar az ifjuságnak mindkét mozgalmat pártolásra teljesen méltónak találja, sőt az emléktábla készitési módozatainak megbeszélése végett már előzetesen bizottságot is küldött ki, melynek tagjai *Csiky Lajos* akadémiai, *Kovács Lajos* tanítóképezdei, *Sinka Sándor* főgymnasiunumi igazgatók, *dr. Nagy Zsigmond* és *Bosznay István* gymn. tanárok. Mivel pedig az emléktábla ügyét a Joghallgatók Segítő Egyesülete vetette föl a Tanárikarhoz intézett iratában, ez egyesület elnökét a tanárikari bizottság üléseire meghívja.

E felvilágosítás után a *Bethlen ünnepély* tárgyalására került a sor, *Boross Lajos* joghallgató az Erdélyi kör elnöke tevén meg nagy tetszéssel fogadott beszédben előterjesztését, hogy a főiskolai ifjuság az egyházkerületi közgyűlés ideje alatt május hó 24-én a Bika nagytermében tartsa meg ünnepélyét. A gyűlés ez indítványt magáévá tette s a programra nézve eddig történt intézkedéseket örvendetes tudomásul vette. Lenne pedig ez a következő:

Alkalmi zenei nyitány után, az ifjuság részéről megnyitót mondanak, aztán az enyedi szoborbizottság nevében *Fogarasi Albert*, a történelmi irodalom terén hírneves nagyenyedi tanár szól a debreczeni közönségnek. Alkalmi költeményt *Váro Ferencz*, szintén nagyenyedi tanár ír, ki *Schiller* költeményeit fordította *Szász Károlylyal* és *Vargha Gyulával* a *Kisfaludy-társaság* kiadásában. Költeményét *Kovács Zsigmond* hittanhallgató szavalja. Felolvasásokat ígértek *Téglás Gábor*, Magyar Tudományos Akadémia tagja a dévai tankerület főigazgatója, az enyedi főiskola volt növendéke és *Szabolcska Mihály* temesvári pap, a *Kisfaludy társaság* tagja, ki nagy. sikereinek elsejét itt aratta Debreczenben

Ezenkívül lesz ének és zeneszám, utóbbira nézve a rendezőség most fáradozik, hogy városunk előkelő hölgyvilágából is megnyerjen valakit. lesz vig dialog, melynek férfi szereplője Boross Lajos, a kollégium legjobb vig szavalója, A női szerepkört szintén felkérés által töltik be.

Az erkölcsi pártfogás szempontjából elhatározta a gyűlés, hogy védnökséget alakít, melynek tagjaira nézve Kun Béla tette meg indítványát. Fel fognak kéretni a tiszántuli ev. ref. egyházkerület részéről Kiss Áron püspök, főrendiházi tag, gr. Degenfeld József főgondnok, Hajdu vármegye és Debreczen szab. kir. város főispánja, az erdélyi egyházkerület részéről dr. Bartók György püspök, a nagyenyedi szoborbizottság részéről Zeyk Dániel, Alsó Fehér vármegye főispánja, a szoborbizottság elnöke, a nagyenyedi Bethlen kollégium gondnoka: a helyi notabilitásaink közül: Bernát Elemer kir. táblai elnök, Csiky Lajos akadémiai igazgató, Dobiecki Sándor a magyar kir. államvasutak debreczeni üzletvezetője, Igyártó Sándor törvényszéki elnök, Márk Endre a debreczeni ügyvédi kamara elnöke, Simonffy Imre kir. tan. polgármester, Szabó Kálmán a debreczeni kereskedelmi és iparkamara elnöke, Széll Farkas kir. táblai tanácselnök, a Csokonai-kör elnöke és Szunyogh Sándor pénzügyigazgató.

Az oratóriumba helyezendő emléktábla ügyében Kun Béla élénk visszhangra talált lelkes beszéde után ugyancsak az ő indítványára kimondták, hogy az emléktáblát köszönetet mondván a tanári karnak pártoló hozzájárulásáért, az ifjúság körében indítandó gyűjtés útján elkészítetik s mivel a theologusok május hó végén Sárospatakra mennek tanáraik vezetésével, a leleplezést június 4-ére halasztják.

Nagy éljenzajjal fogadták a rektor professzor ama kijelentését, hogy az ifjúság gyűjtését pótolandó, a tanári kar is intézkedni fog a költségek összehozására s így méltán véshetik majd az emléktáblára, hogy állította a debreczeni kollégium tanárkara és ifjúsága.

A leleplezési ünnepélyre nézve is megtörtént a megállapodás. Meghívják a képviselőházat, mint Magyarország jelenlegi törvényhozó testületét, meghívják az összes pártokat, külön az agg Madarász apót, mint az 1849-iki országgyűlés résztvevőjét, sőt a programnak megadandó a legszebb jelleget, beszéd tartására is felkérlik a nagy idők nagy élő tanuját. A jó öreg korelnök, ki mindenkinek osztatlan szeretetét és tiszteletét bírja s ki oly nagyon szereti az ifjúságot, hogy magas életkora daczára a legközelebbi márczius 15-én is beszélt az Egyetemi kör erkélyéről a pesti közönségnek, bizonyára most sem fog ellenállhatni a szívének, lejön az ifjúsághoz és beszélni fog.

A leleplezési ünnepély különben a messze földön híres debreczeni kántus által előadandó énekszámokkal kezdődik és végződik, mire nézve elég garancia a vezető Mácsay Sándor tanárnak az ifjúság iránt való szeretete és buzgósága; a kezdő énekszám után Csiky Lajos igazgató, a kitűnő toliu egyházi író mond alkalmi imát, az ifjúság részéről alkalmi beszédei tart Kun Béla, alkalmi ódának írására és elszavalására pedig már a holnapi nap folyamán felkérlik a jelenleg városunkban időző kitűnő poétát, Ábrányi Emilt, kinek a mint neve elhangzott a gyűlésen, hatalmas éljenzés volt reá a visszhang, mert nincs magyar költő, ki alkalmi ünnepek alkalmával annyit tett volna tollával az ifjúságért, mint ő.

Erintkezésbe lép az ifjúság a kollégiumnak közszeretben álló veterán tanárával, Tóth Józseffel is, ki mint hallgató jelen lévén az oratoriumi országgyűlésen, most is emlékszik csaknem teljesen, hogy

mely helyen ültek az országgyűlés fő szerepvivői, ma is a nemzet történelem feledhetetlen nagy alakjai. Az ifjúságnak fő gondját fogja képezni az is, hogy e nagy emberek helyét valamiképp szintén megjelölje az utódoknak.

Ezek után megválasztották a szűkebb körű bizottságot, mely mindkét ünnepélyre nézve hivatva lesz az előkészületeket megtenni. A Bethlen ünnepélyre tekintettel, a bizottság tagjai az erdélyiek közül: Boross Lajos, Nagy István, Pásztor Gyula, Váró Géza, továbbá Práter Ernő, Kun Béla, Mocsáry Miklós, Mohácsy János és Szabó Elek. A bizottság elnöke Bogdán Lajos, a főiskola szeniora.

Üdvözlét a magunk részéről a főiskolai ifjúságnak szép tevékenységéért, kívánunk kitartást a kivitelben, sikert az eredményben s méltán kérjük és várjuk Debreczen város nemes közönségének nemes érdeklődését az ifjúság hazafias törekvése iránt.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Csütörtökön, május 4-én, („A“ bérletben) mérsékelttel felemelt helyárrakkal: Ábrányiné Wein Margit urnó és Váradi S. ur, a magy. kir. operaház tagjainak vendégfelléptével: *Bajazzók*, opera 2 felvonásban. Ezt megelőzi: *Egy szellemidus hölgy*, vígjáték 1 felvonásban.

Pénteken, május 5-én, („B“ bérletben) *Stuart Mária*, szomorujáték 5 felvonásban.

Szombaton, május 6-án, („C“ bérletben) felemelt helyárrakkal: Ábrányi Wein Margit urnó harmadik felléptével: *Hunyadi László*, opera 4 felvonásban.

Vasárnap, május 7-én, délután leszállított helyárrakkal: *A Gyurkovics lányok*.

Ábrányiné Wein Margit vendégjátéka.

— A Cremonai hegedűs. —

Három estére tervezett opera előadásra sikerült az igazgatóságnak megnyernie Ábrányiné Wein Margit uraszszonyt az operaház ünnepelt művésznőjét, akinek tiszteletére tegnap előkelő, disztigvált közönség jelent meg a színházban. Valódi élvezettel láttuk és hallgattuk ezt a maga nemében páratlan művész egyéniséget, aki az estnek megadta sajátos, egységes művészi jellegét.

Az opera előadást, mondhatni egy egy kis hangverseny előzte meg, gyűjtő hatást ért el minden egyes számával, melyek mindegyikében más más oldalról mutatta be ennek művészetét.

Ábrányiné Wein Margitnak iskolája bámulatra ragadja a hallgatót. Egyenletesen képzett, terjedelmes hanganyaga édes csengésű, moduláció képes és tiszta, mint a kristály. Nem is sejtji az ember, mikor azokat a lágyan susogó flageoletteket, azokat az üvegharang csengéséhez hasonlatos fejhangjait hallja, hogy ha kell erőt is tud kifejteni. Ábrányiné Wein Margit asszony művészi tud banni hangjával, színezési képessége a a tőkély legmagasabb fokán áll.

A művésznő mindjárt első számával elárulta fényes énekművészetét. Carmenből „Habanera“ áriát énekelte finom művészetével, aztán a „Bohém keringőt“. Nem egyszer a bámulat hangosabb nyilvánulását keltette csodás tisztaságú koloratúrájával. Gyöngyszemként pergő staccatói a magas régiókban is megtartják kifejező színüket s mikor dala egyetlen fuvalatszerű fejhangban elvész, néma esendben, áhitattal hallgatta a közönség, hogy aztán elragadtatásának zajos kifejezést adjon.

Ezután három, négy andalító magyar dalt énekelte a művésznő, melyek

mindegyikében énekművészetének különböző fényes kvalitásait csillogtatta. Különösen nagyon tetszett a közönségnek „Ha te tudnád, a mit én“, melyet a művésznő pajkos negédséggel adott elő, mintegy jelezve, hogy a vig muzsika birodalmában is otthonos.

Szóval Ábrányiné Wein Margit fellépte nagy művészi eseménye az idénynek. Ily fényes tulajdonokkal rendelkező énekesnő még keveset fordult meg Debreczenben. A közönség hálás is volt a magas művelzetért és nem fukarkodott tapsaival.

A művésznőn kívül határozott elismerést érdemel Rubos Árpád, a társulat énekes részének is egyik kiválóan használható, intelligens, tehetséges tagja.

Tegnap este Philippo szerepében úgy játékaival, mint énekeivel óriási hatást ér el. A közönség őt is tapsal tüntette ki. Jó volt még Karacs mint Sandró.

(m. I.)

* Ábrányiné Wein Margit Debreczenben. A debreczeni színháznak ünnepelt vendége Ábrányiné Wein Margit uraszszony holnap csütörtökön egyik legjobb szerepét Leoncavalló operájában a Bajazzókban *Neddát* énekl. A művésznő Bécsben az ott működő olasz társulatnál háromszor egymásután ragadta el énekművészetével a zenei művészet terén Európa legfinnyásabb közönségét az osztrák császárváros közönségének cremejét, mely alig győzte ünnepelni a magyar művésznőt. A midőn azzal hívjuk fel a közönség figyelmét a holnapi előadásra, hogy holnap operát adnak és az operában Ábrányiné Wein Margit énekl. a fő szerepet, kifejezzük azon reményünket, hogy Debreczen intelligens közönsége méltányolni fogja az est jelentőségét és bizonyoságot tesz arról, hogy nem szalasztja el az alkalmat, hogy egy igazán művészi eseményben részt vehessen.

* Karczagné Kopácsy Juliska Moszkvában. Kopácsy Juliska, a Theater an der Wien művésznője Moszkvába utazott, hol a Jauner-féle társulatnál fog vendég-szerepelni.

Legujabb.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai. —

A Ház mai ülése.

Budapest, május 3. (Érk. d. u. 2 ó.) A mai ülésen a gyöngén látogatott Ház tovább tárgyalta a kuriai bíraskodásról szóló javaslatot. Utolsónak Szalay Károly beszélt a szószéki szakasz ellen, mire az elnök a vitát bezárta. Plósz miniszter szép polemikus beszédben sorra megcáfolta a felhozott kifogásokat kiemelve, hogy a mit az állami tisztviselőtől büntetésterhe alatt megtagadnak, azt meg kell vonni a papoktól is, nevezetesen ki kell mondani, hogy a választásokat a lelki kegyelemszerekkel nem befolyásolhatják. A miniszter nyugodt beszéde után Rakovszky élt a zárszóval pártolva Szalay indokolását, mire a t. Ház tulnyomó szótöbbséggel a függetlenségi-párt nagyrészének támogatásával a kancellarparagrafust a bizottság szövegezéséhez változatlanul elfogadta.

Csapatszemle a Vérmezőn.

Budapest, május 3. (Érk. d. u. 2 ó.) A csapatszemle a budai Vérmezőn verő-

fényes időben kilencz órakor kezdődött. A csapatok nyolcz órakor kezdtek felvonulni. A csapatokat Lobkovitz herceg vezényelte. A Felső kevéssel 9 óra előtt érkezett a Vérmezőre sötétpej paripán, míg mellette a trónörökös sárga ménen lovagolt. A király és trónörökös a Vérmező közepéről nézték a csapatok elvonulását, mely kitűnően sikerült. Ő felsége a trónörökösrel délből Gödöllőre utazott, honnan holnap visszatérnek Budapestre, hol ő felsége általános kihallgatást ad; Ferencz Ferdinánd pedig Bécsen keresztül Potsdamba utazik a német császár látogatására.

A varsói tüntetések.

Budapest, május 3. (Érk. d. u. 2 ó.)

Varsóban nagy munkástüntetés volt. A zavarban 500 munkást letartóztattak. Az izgatottság az egész városban nagy.

DEBRECZENI ELLENŐR

1899. május 1-ével új előfizetést nyitunk lapunkra.

Előfizetési ára:

Május hóra	1 frt — kr.
" 1-től június 30-ig	1 " 67 "
" " július 31-ig	2 " 50 "
" " decz. 31-ig	6 " 67 "

Kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetése április hó végével lejár, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek, lakásváltoztatás esetében pedig úgy helybeli, mint vidéki előfizetőinket kérjük, hogy új címüket velünk közölni sziveskedjenek, nehogy a lap küldése fönnakadást szenvedjen.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Lapunk minden nap d. u. 2 órakor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

— **Ábrányi Emil Debreczenben.** Ábrányi Emil a magyar irodalom egyik kitűnő sége két nap óta vendége városunknak, hova nejét Wein Margit urasszonyt az opera ünnepelt művésznőjét kísérte le, kit igazgatóknak néhány vendégszereplésre sikerült megnyerni. A hírneves költő melegen érdeklődik a város kulturális intézményei iránt s arra használja fel a pár napot, hogy Debreczen kulturális nevezetességeivel megismerkedjék. Holnap délelőtt megtekinti a kollégiumot, ma este pedig a *Don Caesar de Bazant* nézi meg, a mely szerepet Komjáthy János ábrázol. — A nemzeti színházban ugyanis nemsokára színre kerül a *Sirano de Berzerac* és erre a szerepre vidéken keresnek alkalmas színészt s az a vélemény, hogy Komjáthy művészi egyénisége alkalmas volna arra, hogy *Sirano* sajátos szerepét ábrázolja. Ha *Don Caesar de Bazant*, ezt a lovagias kedélyes és szerelmes kalandort, — amint hisszük is — sikerrel játssza, Ábrányi Emil azt fogja ajánlani *Keglevich* István gróf intendánsnak, hogy *Sirano* szerepét Komjáthy Jánossal töltsék be, a ki véleményünk szerint tisztességesen megállana helyén e szerepben az ország első szín-

padán is. Különben is megérdemelné, hogy a nemzeti színház módot nyújtson neki, hogy tehetségét bemutathassa az ország első színpadán, hol az utóbbi időben nála kisebb kaliberű színészeket is felléptettek. Ábrányi Emil, a ki mint dramaturg is a legtekintélyesebbek közül való, azzal az ígérettel tisztelte meg lapunkat, hogy Komjáthy János mai játékáról ő mondja el a nézetét. Kívánjuk, hogy Ábrányi Emil, a ki lépten nyomon tapasztalhatja hogy Debreczenben méltányolják, becsülik az ő irodalmi működését, minél jobban érezze magát körünkben.

— **Városi közgyűlés.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága e hó 5-én, pénteken d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, amelynek tárgyai a következők:

1. Tanácsi előterjesztés az 1900 ik évi párisi nemzetközi kiállítás programja és költségvetésének bemutatása tárgyában, az 5/947/1899 számú közgyűlési határozat folytán. 2. Ugyanaz a Simonffy-utezai 1 sorszám alatti telken emelendő bérház építése, továbbá e bérház nyugoti végében létesítendő piac tárgyában. 3. Fricz József városi nyomdai ügyvezető nyugdíjaztatás iránti kérvénye, tanácsi javaslattal. 4. Tóth György negyerdői kertésznek állandósítása és ezzel kapcsolatban a nyugdíjjogosult alkalmazottak közé felvétele iránti kérelme.

— **A szarvasi birodalmi tanács.** Bécs város katonaiügyosztálya valami sorozási ügyben megkereste a szarvasi előljáróságot és az átiratot a következőképp czimezte: Tekintetes birodalmi tanács — Szarvas. A szarvasi katonaiügyosztály vezetője: Dancs Béla városi főjegyző, akit a városban hadügyminiszternek neveznek azóta, büszkén sétál, mert avanszált: vaskanczellár lett belőle.

— **Állépések a honvédséghez.** Balla (Berger) Jenő s Schusztler János főhadnagyok akik eddig házi ezredünkben a 39. gy. ezredben szolgáltak, május elsejével át léptek a honvédség kötelékébe s a 3-ik gyalog ezredben szolgálnak tovább.

— **Somló Emma póre.** Alig egy hónapja, hogy Somló Emma, a Magyar színház kedvelt ifjú művésznője odahagyta a színpadot, amelyen oly fényes sikereket aratott, és egy fiatal újságíróársunk karján bevezett a házasság révén. Az esküvő után, ugy emlékszünk, csak egyszer-kétszer lépett még a közönség elé, hogy bucsut vegyen azoktól, akik nagy tehetségét lelkes tapsokkal honorálták. Aztán a függőny legördült és Somló Emma lemondott a dicsőségről, a tapsról, a virágról, hogy mindezekért kárpótlást találjon egy puha, családi fészekben. El is felejtette, hogy valaha színésznő volt. A Magyar színház igazgatósága azonban prózaibb oldaláról fogta föl a dolgot. Szerelmem, családi fészek — szép, szép, de a direkció, amely egy részvénytársaság érdekeit képviseli, ezeket a fogalmakat nem akceptálhatja. Somló Emma visszalépett a színpadtól, amikor még nem járt le a szerződése, Somló Emma tehát szerződészegést követett el. Ez pedig törvény elé tartozik. A Magyar színház tehát szerződészegésért beperelte Somló Emmát a budapesti törvényszéknél és 1000 frt kártérítést követel a fiatal menyecskétől. Az érdekes ügyben e hó 12-én lesz a perfelvétel.

— **Táncmulatság Kabán.** Tegnap számunkban kiküldött tudósítónk távirati értesítése nyomán részletesen megemlékeztünk az ott lefolyt egyházmegyei értekezletről. Az értekezlet befejezése volt az a sikerült s kedélyes táncestély, melyet a kabaiak rendeztek s a hol a vidékről is számosan jelentek meg.

A táncestélyen jelen voltak. asszonyok: Váradi Antalné, Kovács Lajosné (P.-Ladány), Biró Antalné (Derecske), Szojka Károlyné (Tetétlen), Mácsay Józsefné, Dávidházy Jánosné, Karakas Zsigáné (Nádudvar), ifj. Dávidházy Jánosné (Margita), Dulházy Kálmánné, Szaniszló Gáborné, Boda Józsefné, Téby Lajosné, Juhász Lászlóné, Tőkés Endréné, Barta Lajosné, Berger Józsefné, Jakab Mátyásné, Kohn Dávidné, Mandel Samuné stb. Leányok: Baróthy Erzsike (Szoboszló), Zsigmond Róza, Zsigmond Teréz (Szoboszló), Biró Mariska (Derecske), Lójka Sarolta (Tetétlen), Dávidházy Mariska, Heinrich Irén, Szaniszló Ella, Szaniszló Róza, Kis Erzsike, Barta Ilonka, Barta Rózsika, Berger Irén, Klein Róza, Kis Vilma, Kis Piroska, Unger Ilonka, Scheil Vilma, Borsy Ilona stb. A táncmulatságnak a hajnali órák vetettek véget.

— **A régi időkől.** Ismeretes dolog, hogy régente a nőknek nem volt szabad a színi pályára lépni és így a női szerepeket is férfiak játszották. II. Károly angol királyal egyszer az a furcsa eset történt meg, hogy ámbár pontosan megjelent a színházban, az előadás nem kezdődött meg. Egy ideig csak várt, de végre elfogyott a türelme és magához hivatta az igazgatót. Dühösen rivalt reá:

— Miért nem kezdik már az előadást?

— Bocsanat felség — felelt az igazgató alázatosan — de a királyné még nem borotválkozott meg.

— **A képviselő választókat** összeíró küldöttség ma délelőtt tette le az esküt a polgármesteri hivatalban *Simonffy Imre* kir. tanácsos, polgármester kezébe.

— **Az iparos ifjuság dalkörének** május 7-én vasárnap tartandó dal- és zene-estélyen érdekes a műsor számai közül a műkedvelők által előadandó szimfonia és Alber Lujza k. a. zongorán, Pásztor Gyula ur hegedűn előadott primiciális magyarja lesznek kiválóan érdekesek. — A dalestély megérdemli a pártolást annál is inkább, mert a figyelmes rendezőség minden lehető elkövet, hogy a megjelenőknek élvezetes estélyt szerezzen.

— **Meghívó.** A Debreczeni Tornaegetlet választmánya esütörtökön folyó hó 4-én délután 5 órakor péterfia-utezai helyiségébe ülést tart, melyre a választmány tagjai ez uton is meghívotnak. Tárgyak: 1. A folyó hó 6-án rendezendő háziverseny előkészítése. 2. Anyagi ügyek. 3. Folyó ügyek. A tagokat pontos megjelenésre kéri az elnökség.

— **A „Petőfi Dalkör”-ből.** Szücs Etus k. a. gyűjtő ivén a következő adományok folytak be hozzám — a zászló alapra: Szücs Etus 1 forint, Szücs Julia 1 frt, Weinberg 50 kr., N. N. 20 kr., N. N. 50 kr., Sz. M. 1 forint Schmidt S. 50 kr., N. N. 50 kr., Janatka Alajosné 50 kr., Grünfeld Dávid 50 kr., Janossy József 50 kr., Kovács Béla 30 kr., Papler Margit 20 kr., Szücs Eszti 40 kr., N. N. 30 kr., N. N. 30 kr., Helebrant Gyula 50 kr., Huszár Miklós 30 kr., Natos György 30 kr., Dézsi Lajos 50 kr., O. 20 kr., P. G. 20 kr., N. N. 10 kr., Sz. F. 10 kr., Herczegh János tanító 1 forint, K. I. 20 kr., N. N. 30 kr., Gajdi István 50 kr., Bátor József 1 frt, Bujdosó András 20 kr., M. 20 kr., N. N. 20 kr., Csapó 50 kr., Kobz. 25 kr., Julius 10 kr., Augusztus 20 kr., összesen 15 frt 05 kr. Továbbá a gyűjtő-iven kívül adakoztak: A „Debreczeni Első Takarékpénztár” 10 frt, Pongrácz Hermina 50 kr., Boruzs Béla 50 kr., Vetéssy Béla 50 kr. A fenti összeggel együtt 26 frt 55 kr. Kisebb adományokból 3 frt 10 kr., összesen: 29 frt 65 kr. Ezen összeggel a zászló-alap, mely eddig 309 frt 38 kr. volt, 338 frt 93 kr-ra emelkedett. Fogadják a szives adakozók és a

mélyen tisztelt lelkes, kedves kis gyűjtő kisasszony a kör nevében nyilvánított hálálkoszónetemet. Nagy Ferencz, a „Petőfi Dalkör” pénztárnoka.

x Hivatali helyiségül, esetleg ipari célokra raktárnak stb. igen alkalmas, nagy, egy emeletes ház a központban, akár egészben, akár két részre osztva, olcsó bérösszegért kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

A szerelem a középiskolában.

Egy leányiskolában a tanár ur meghagyta a tanítványainak, hogy sem az írásbeli gyakorlatokban, sem felelések közben ne használják ezt a szót: szerelem, hanem helyettesítsék ezt a vonzalom kifejezéssel.

Van egy operette, régi, elfelejtett operette: Petaud király udvara. Ebben az operetben, illetőleg ebben a királyi udvarban úgy nevelik a királyi hercegnőt, hogy amíg csak férjhez nem megy, fogalma se legyen a szerelemről.

E czézből a hercegnő környezete óvatosan kerüli a szerelem körébe eső fogalmakat, sőt a szívet se nevezi az igazi nevében, hanem a szerelmet gyűlöletnek, a szívet dézsának tanítják Petaud király szüziesen nevelt leányának.

De hát Petőfi Sándor a „vonzalom” lantosa már kijelentette, hogy a virágnak megtiltani abszolúte lehetetlen.

Igy történik, hogy Petaud király leányának is „dézsája” is „gyűlöletre” ébred egy szép herceg iránt, daczára annak, hogy a szívet dézsának tudja és hogy mikor szeret, voltaképpen gyűlöl és viszont. Vagyis a szerelmet nevezhetjük akár zabhegyezésnek, vagy tollfosztásnak, mégis a szerelem lényegileg szerelem marad.

Igy, sőt még igyebben fog járni a növendékeivel az a leányiskolai tanár ur, aki meghagyta bakfisch tanítványainak, hogy szeretni ne merjenek, csak vonzódni, azt is csak az iskolai gyakorlatokban. Én azt hiszem, hogy ezzel a rendelettel az illető tanár ur éppen az ellenkezőjét fogja elérni annak, a mit elérni akart. Azt éri el ezzel a tilalommal, hogy még az a növendéke is, aki a „szeretni” igét éppen olyan közönnyel „hajtogatta” eddig, mint a „lépni” igét: ezután gondolkozni fog azon, hogy miért mondotta ki a tanár ur a szeretni igére a statáriumot és miért nem tette ugyanazt a többi igékkel?

És a kis leány addig fog gondolkozni, amíg átlát azon a vékonyan szőtt szítán, a melyet a tanári tekintély tart most eléje és a „szeretni” igét rendhagyó igének fogja tekinteni még akkor is, ha a tanár ur rendesnek tanítja.

És ez az új „rendhagyó” ige, talán rendezavaró igévé lesz egyik-másik pihegő bakfisch-kebelben a tulontul való óvatosság miatt. Mert most már fel van kelve a kis kópék figyelme ezzel a fránya igével szemben, amelyről akkor kezdünk sokat tudni, mikor megtiltják, hogy tudjunk róla.

Attól hát nem félek, hogy a tanár urnak sikerülne 16 éven túl „dézsává” degradálni a kezeire bízott bakfischek ártatlan szivecskéit; az is bizonyos, hogy akár szerelemnek, akár vonzódásnak fordítják a „l' amour-t: szeretni fognak tudni, csak egy-két tekintetben van aggodalmam és ez a következő:

1. Megértik-e majdán a kisasszonykák a szerelmi vallomást, vagy ezeknek külön vonzalmi vallomást kell tenni.

2. Mit csinálnak ezek a lányok az akácza leveleivel, vagy a Marguerith-virág szirmaival, a melyeket eddig a szeretni ige

állító és tagadó módjainak jelentő mód jelen idejének egyes számu első személyével vont bele a „vonzódó szív” a szerelem (pardon: vonzalom) virágjósálásaiba?

3. Megérti-e majd ez a leány-generáció a papot, amikor majd azt kérdi tőle az oltár előtt:

— Szereted-e azt a tisztességes férfit?

Ha igen, akkor most ejtegetteteti és hajtogattathatja a tanár ur a szerelmet akár kerékpárnak is. Vagyis: én kerékpározom, te kerékpározol, ő kerékpározik, mi kerékpározunk, ti kerékpároztok, ők kerékpározna.

c.

A hortobágyi lódíjazás rendje.

A debreczeni gazdasági egyesület és lótenyésztési bizottság a Hortobágyi puszán 1899 év május hó 28 án vasárnap délelőtt 10 órakor a lóvásártéren népies kiállítást s lótenyésztési jutalomdíj kiosztást rendez.

Díjak és föltételek.

Jutalomban részesülhet minden debreczeni lótulajdonos és gazda, díjazatnak a hortobágyi legelőről kiállított lovak.

A jutalom-díj osztáson a debreczeni gazdasági egyesület és lótenyésztési bizottság által kiosztatnak a következő díjak:

I. csoport: Csikóval elővezetett anyakanczák. 1-ső díj 6 darab arany vagy aranyoklevél, 2 ik díj 4 darab arany vagy aranyoklevél, 3 ik díj 3 darab arany vagy ezüstoklevél, 4-ik díj 2 darab arany vagy ezüstoklevél, 5 ik díj 1 darab arany vagy bronzoklevél.

II. csoport: 3 éves kanczacsikók. 1 ső díj 5 darab arany vagy aranyoklevél, 2-ik díj 3 darab arany vagy ezüstoklevél, 3-ik díj 1 darab arany vagy bronzoklevél.

III. csoport. 2 éves kanczacsikók. 1-ső díj 5 darab arany vagy aranyoklevél, 2-ik díj 3 darab arany vagy ezüstoklevél, 3-ik díj 1 darab arany vagy bronzoklevél.

IV. csoport. 1 éves kanczacsikók. 1-ső díj 5 darab arany vagy aranyoklevél, 2 ik díj 3 darab arany vagy ezüstoklevél, 3-ik díj 1 darab arany vagy bronzoklevél.

V. csoport. 1 éves méncsikók. 1-ső díj Steinfeld díj 10 darab arany (kis és kis középirtokosoknak) 10 darab arany tartálékban. 2-ik díj aranyoklevél elismerésül nagy közép és nagy irtokosoknak.

VI. csoport. 2 éves méncsikók. 1-ső díj 5 darab arany vagy aranyoklevél. 2-ik díj 3 darab arany vagy ezüstoklevél. 3-ik díj 1 darab arany vagy bronzoklevél.

A jutalmazottak által az egylet rendelkezésére visszabocsátott aranydíjak helyett megfelelő elismerő oklevelek adnak ki, melyek a díjakhoz képest eleve megvannak állapítva.

Minden díjazott ló szalaggal díszítetik fel. Azon tenyésztők, kik egy csoportban pénzdíjat nyertek, ugyanazon csoportban csak megfelelő elismerő okmányban részesíttetnek.

A lótulajdonos gazdaközönség felkértek, hogy lovaikat a kijelölt helyre reggel 7 óra előtt odaveztesse, hogy azok jegyzékbe vétethessenek s a bíráló bizottság akadály nélkül elkezdhesse működését.

Felkérjük az érdeklődő közönséget, hogy a díjazáson megjelenni sziveskedjék.

A Hortobágyra indulás a rendes vonaton május 28 án reggel 1/2 5 órakor, visszajövetel a rendes vonattal délután 3 órakor leend. Étkézés tetszés szerint a hortobágyi csárdában történik. Debreczen, 1899. május hó 1. A debreczeni gazdasági egyesület és lótenyésztési bizottság elnöksége.

TÁVIRATOK.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

Bács adótárnok ügye.

Budapest, május 3. Aradról távirják: Az adósikkasztások tárgyalását ma, a harminczharmadik napon befejezték. A perbeszédék után a vádlottak nyilatkoztak. Bács nagy derűtséget keltett azzal kérelmével, hogy a törvényszék ő reá is alkalmazza azt az enyhítő körülményt, hogy elmebeteg. Király Géza sirva hangoztatta ártatlanságát és kis gyermekeiért kérte fölmentését. Scheinberger azért kérte fölmentését, hogy elzüllött öt leányát megkeresse. Rövid beszédével mélyen meghatotta a közönséget. A többi vádlott nem védekezett. Az ítéletet szombaton hirdetik ki.

A trónörökös adománya.

Budapest, május 3. Ferencz Ferdinánd főherceg ő fensége a magyar országos gazdasági egyesület által folyó hó 24-én Bupapesten a Tattersallban rendezendő díjlovagláshoz értékes tiszteletdíjat adományozott. Ő cs. és kir. fensége tegnap május 1 én a midőn Zoltán Elek ny. altábornagy, mint a rendező bizottság elnöke nála kihallgatást nyerve a díj adományozását megköszönte, kilátásba helyezte, hogy ha csak lehetséges lesz, meg fog jelenni folyó hó 24 én a díjlovaglásnál.

Fagyok.

Budapest, május 3. A földmivelésügyi m. kir. miniszteriumhoz a gazdasági tudósítótól beérkezett távirati jelentések szerint Somogyvármegye lengyeltői járásában május 2-án reggelre fagy, ugyanakkor Nyittravármegye pöstényi és Fehérvármegye adonyi járásában dér és fagy volt, mely legtöbbet ártott a virágzásban levő gyümölcsfáknak.

Irodalom és művészet.

* A „Zenélő Magyarország” zongora és hegedű zenemű folyóirat ép most megjelent IX-dik füzete tartalmazza a következő zenemű ujdonságokat: I. Lengyel Miska „Csárdabeli kis lány” magyar dalt, II. Ivánffy Greizinger Iván „Majális csárdást”, III. Meyer-Hellmund Erik „Polacca” salon darabját. Ily rendkívül gazdag tartalommal jelenik meg a „Zenélő Magyarország” minden egyes füzete, miért is minden zongorázó- és hegedűsnek, ki a legjobb magyar dal, műdal, couplé-salon-tánczenét s hegedű ujdonságokat birni óhajtja, különösen figyelmébe ajánlhatók e zenemű folyóirat havonként kétszer megjelenő 10—10 oldalt tartalmazó füzetek. Egy negyedévben 6 füzet 60 oldal tartalommal 1 frt előfizetésért kapható, s előfizetések s egyéb hangjegyekre szóló megrendelések a „Zenélő Magyarország” (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalába Budapest, VI. Csengery-utca 62/a. intézendők, honnan árjegyzékek és az egyes évnegyedek gazdag tartalmát mutató jegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

CSARNOK.

Bacsányi János hitvese.

Irodalomtörténeti regény.

— Irta: Könyves Tóth Kálmán. —

(Folytatás.)

19.

A legelső, ki a szobába berohant, maga a ház érdemes ura volt. Kezében egy hirtelenében fölkapott balta villogott. Szemei vadul szikráztak, utána sietett a

lovász, fölhumzott sárkányu pisztolylyal, lövésre készen. Az ajtó küszöbén hevert az áldozat. Mintegy három lépésnyire tőle a két üldöző megállott. Egy kissé távolabb a számtiszt ur groomja vasvillával fölfegyverkezve oly formán foglalt állást, hogy szükség esetén kifelé iramodhassék. A lovász, urára nézve, elszánt hangon kérdezé:

— Lőjtek?

— Nem! élve kell hatalmunkba keríteni, szólta a számtiszt.

Azután hevesen dobbantott lábával s így folytatá:

— Nos, ismeretlen maszk, változott a szerep, most már legyen szabad kérdezniem, mit tenne ön az én helyzetemben? Ugy-e bár véretem ontaná; én mást teszek, adja meg magát s megkímélem életét.

A dominóst a számtiszt ígérete nem bátorította föl s még akkor sem mozdult meg, midőn a lovász mellére térdelt s az elősiető groom egy vele hozott kötőfékkel kezeit megkötözté.

— Rántsátok le álcáját! parancsolta a számtiszt, — hadd örsmerjem meg éjjeli látogatómat.

De ki irhatná le a meglepetést, midőn saját inasát látta az álöltözetben; s a két szolgát még az urok iránti tisztelet sem tartóztathatta vissza a hangos nevetéstől.

— Hiszen ez az öreg inas, — röhögött a groom, — csak úgy gőzölög szájából a borszag, nagyságos uram minket ugyan megréfélt.

— Grenzenstein egy pár perezig meredten állott, még gondolkozni sem jutott eszébe, azt hitte, hogy nincs eszénel; végre majdnem ordítva mondá:

— Csuful ki vagyok játszva, megmenekült, megrabolt, bolondá tett!

S besem várva, hogy legényei kövesék, kifutott az utvarra. Kutatásának azonban nem lett eredménye. Képéből kikelve tért vissza eselédéhez, kik azt kezdték hinni, hogy urok megtébolódott. És csak ugyan iszonyu lélekrázkódtatáson ment keresztül. E pár óra tiz évvel tette öregebbé, s ha a következményeket elgondolá, hideg borzadás futott végig tagjain. Tudta, hogy föllöpnie nem lehet, mert önmagát teszi pellengére s ha Baumberg Gabriella ellen követne el valami fondorlatot, a kicsikart okmány őt magát keritné hálóba.

Az egész esetről, ha ugyan tekintélyét megakarja őrizni, mélyen hallgatnia kell. Eselédei hallgatását megvásárolta; inasát azonban ki gyalázatának részben előidézője volt, másnap elbocsátá szolgálatából, bár ez szegény az egészről semmit sem tudott. Magában szilárdan elhatározá, hogy ha Gabriellát egyenesen meg nem támadhatja is, de mégis bosszút fog állani, vérpadra viteti Bacsányit, a ki miatt ily csuful kijátszatott és Bacsányiban egyuttal lesújtja Gabriellát is.

IV.

Thugut és Németh.

Greiner az ajtón ügyesen kisurranva, egyenesen a kapuhoz sietett, mely a jó előre készült álkulesesal könnyen kinyílt. Egy pár lépésnyire egyfogatu könnyű kabriolett állott. Greiner gyorsan beleült, s miközben a gyeplőt átvette, a mellette ülő alakhoz így szólta:

— Győzelem, Gabriella! nagyobb mint reméltem. Most siessünk, mert mindjárt nyomunkban lehetnek a kopók. Ne féljen, Zu minden bántalom elől védve van. Erről gondoskodtam. A gazember nem is sejti még most, ki szorította őt annyira sarokba. Ezután nekünk kettünknek a világ előtt úgy kell föllépnünk, mintha barátságunk meghült volna, mert

ha távolról is gyaitják, hogy én önöket védelmezem, Grenzenstein könnyebben gördithetne akadályt mentési kísérletünk elé.

A koesi gyorsan robogott. Gabriellát Greiner haza vitte, hol szülei nem is aggódtak hosszas kimaradása miatt, biztosságban tudván őt kedves barátai körében.

Greiner jól számított. A számtiszt ugyanazon eselhez folyamodott, mely őt hirnárba rántotta. Mindjárt kezdetben gyanakodott Karolina férjére. Azért tehat egy alattas közege által a szobaleányt akarta megnyerni ügyének. S ez látszólag sikerült is; azonban a hü leány mindent urnője utasítása szerint tett. Elbeszélte a számtiszt ügynökének, hogy úgy vette észre, mintha gazdáját mostanában többen látogatták volna meg, sőt egy pár elejtett szóból azt is megtudta, — természetesen a kulcslyukon keresztül, — hogy valami titkos társulat szándékozott befogni nemes urát, de ez ellenszegült minden esábitásnak, sőt úgy vette észre, hogy egy idő óta föltűnő feszültség uralkodik Baumbergek és Greinerék között. Így aztán sikerült elámitani a bosszút lihegő titkos rendőrt s nehogy valamelyik ügynőke nálok véletlenül megpillantsa Gabriellát, az összejöveteleket nyí intézték, hogy mindig más-más helyen találkoztak. Csak így örködhett Greiner biztosan s jó kilátás reményében Gabriella s Bacsányi sorsa fölött.

(Folyt. köv.)

NYILT-TÉR.

Vesebajoknál,
a húgyhólyag bántalmainál
és köszvényénél,
az emésztési és lélegzési
szervek hurutainál,
a Lithion-forrás

Salvator

kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Vasmentes. Kellemes ízű.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetikus ital. Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási** tünetmennyekben vagy **húgysavas vese-homok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerárakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ

Folyószám 212. Bérlet 174. sz „C”

Ma, szerdán, 1899. május hó 3-án:

Don Caesar de Bazán.

Vigjáték 5 felvonásban. Irták: Dumanoir és D' Emery, fordította: Diósy.

SZEMÉLYEK:

II. Károly, Spanyolhon királya Tanay Frigyes
Don Caesar de Bazán . . . Komjáthy J.
Don Jossé de Santarem . . . Bartha István
Montflor, marquis . . . Sziklai M.
Gazella, marquisú . . . Csügényi V.

Maritana, utozai énekesnő . Fái Flóra
Lazarille T. Halmi M.
Kapitány Fenyéri Mór
Csónakos ifj. Szathmáry
Biró Püspöky Imre
Rendőrtiszt Serfőzy Gy.
Börtönőr Nagy József

Holnap, esütörtökön, 1899. évi május hó 3-án mérsékeltlen felemelt helyárrakkal, bérlet 175. sz.

„A” — *Ábrányiné Wein Margit* urnő és *Váradi S. ur*, a magyar királyi operaház tagjainak vendégfelléptével:

A B a j a z z ó k.

Opera 2 felvonásban. — Ezt megelőzi:

Egy szellemdús hölgy.

Vigjáték 1 felvonásban.

KÖZGAZDASÁG.

Érték-tőzsde.

A debreczeni Közgazdasági Bank Részvénytársaság közlése.

1899. május hó 3-án.

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4%	—	119.50	120.—
„ vasuti beruházási köt. 4 1/2%		120.75	121.75
„ koronajárdék 4%	—	97.15	97.65
„ regále vált. köt. 4 1/2%	—	100.35	101.35
Osztrák aranyjárdék 4%	—	120.—	120.50
Egységes államkötvény 4 1/10%		100.60	101.10
Tisza-szegedi 4%-os nyer.-sorsj.		138.50	139.50

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	—	384.—	384.25
Osztrák hitelbank részvény	—	358.25	358.50
Magyaripar- és keresk. bank. r.		101.—	102.—

Sorsjegyek:

Magyarjelzalogban 4%-os sorsj.		122.50	123.50
„ 3%-os		103.50	104.50
Osztrák földhitel sorsjegy 3%-os		120.—	121.—
Magyar vörös keresztsorsjegy		11.50	12.—
Osztrák „		20.40	20.90
Olasz „		13.—	13.50
Bazilika sorsjegy	—	7.—	7.50
Jó-sziv „	—	4.05	4.45

Pénzemek:

Cs. és kir. arany	—	—	5.66	5.71
20 márkás arany	—	—	11.78	11.82
20 frankos arany	—	—	9.55	9.59
1 Sovereigns	—	—	12.04	12.08

Budapesti gabonatőzsde.

I. Készáru-üzlet.

1899. május 2-án.

A mai buzaüzletben kínálat és kereslet gyenge volt. Forgalom ennek folytán nem fejlődhetett. Az eladott néhány ezer méter-mázsa változatlan áron kelt el.

Rozs csendes irányzatot követett.

Tengeriben a hangulat szinte valamivel lanyhább lett.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki. 200 mm. 78.5 k. 9.27 forinton, 100 mm. 78 k. 9.30 forinton, 100 mm. 78 k. 9.20 forinton, 150 mm. 77 k. 9.20 frton, 100 mm. 78.5 k. 8.20 frton, mind három hónapra.

II. Határidő-üzlet.

A jelentett éjjeli fagy nem gyakorolt befolyást az üzletre, vagy csak annyira, hogy az őszi buza nem hanyatlott lényegesen. Májusi buza ellenben jócskán veszített árából. A realizálási hajlam tulnyomó volt, melylyel szemben nem mutatkozott a fedezési kedv oly élénknek, mint az utóbbi napokban.

Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza májusra	8.90, 8.85, 8.87, 8.82,
„ októberre	8.35, 8.30, 8.32, 8.29, 8.31,
Rozs októberre	6.80, 6.76,
Zab májusra	0.—,
„ októberre	0.—, 0.—.

